

TIDEVARVET

Nr 21 · 21 Maj

Nr 21 · 5 ärg. 1927

Tidevarvet N:r 21

I anledning av kommunalkattefrågans snara avgörande i riksdagen giver veckans ledare, Skatt, en orienterande översikt över skatteproblemet. I en följande artikel behandlas Kungl. Maj:ts proposition i ämnet.

I artikeln *God och billig läkarevård* — god och billig själslaspis drar doktor Ada Nilsson en parallell mellan tidningsmännens utnyttjande av sin yrkeskickslighet och läkarkärens.

Onsdagen och torsdagen fördes den stora skoldebatten i riksdagen. Utgången är ännu öppen, när detta nummer av Tidevarvet går i press. Men *Vi tvingas att önska avslag* på hela frågan och uppskov till ett annat år.

Lektor Emilia Fogelklou avslutar i detta nummer sin lika intressanta som aktuella skildring av Pestalozzi och hans uppfostringsplan.

I sällskap med Wells av Elsa W — ns är en recension av författarens senaste bok, William Clissolds värld.

Det bästa smörbrödet och kaffe-
brödet bager man i
Majas Hembageri
Bärgsgatan 36, Stockholm
Tel. Kungsh. 3468
Grahnsbröd o. Vafflor
10 proc. rabatt tilllems.

Hostol bröstkaramell
finnes överallt
Sockerfäbri-Aktiebolaget, Stockholm.

Glöm ej
Spångbergs Blommor
12 Birger Jarlsгатan 12

Thufveasons Blomsterhandel
GÖTGAN 16
STOCKHOLM.
Förstklassiga blomsterarbeten
Telefoner Söder 336 60, 3489

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM.

SEGAN MER ÄN 75 ÅR
VÄRLDSMÅKET
I SYMASKINER

Vi tvingas att önska avslag.

När detta läses är skolfrågans öde avgjort.

Den fruktan, som vi tillät oss uttala med anledning av det första referatet av kompromissen — redan innan utskottsbetänkandet förelåg — har tyvärr visat sig vara alltför grundad. Flickorna ha som vanligt blivit sämre ställda.

I den strid, som stått om såväl Kungl. Maj:ts förslag som utskottets har det varit svårt för en lekman att skilja mellan den kritik och de krav som framgått ur stridens hetta och de som vila på verklig erfarenhet. Ett faktum är emellertid, att en mycket stark opinion även bland dem som önska att striden skulle kunna biläggas och förslaget gå fram till lösning i år känner sig osäker inför brigheten av utskottets förslag i flera mycket väsentliga punkter. Detta gäller framför allt flickornas ställning. Utskottet liksom Kungl. Maj:tt går in för principen: lika goda utbildningsmöjligheter under lika ekonomiska villkor för flickor och pojkar. Utskottet har här tagit ett verkligt krafttag och föreslagit 13 statsläroverk, utredning om kommunala flickskolor samt öppnandet av gossläroverkens både realskola och gymnasier för flickor på alla de platser som ej få flickläroverk. Detta är utan tvivel ett steg i rätt riktning men man går med tydnad förbi det likhetskrav, som består i att bevilja flickornas läroanstalter samma rätt till det kombinerade anknings-systemet som pojkarnas. Alla flickläroverk skola tydligen an-

knäras till sexklassig folkskola och samma tycks förhållandet vara med den föreslagna kommunala flickskolan. En utredning om en flickskolelinje med kombinerat 4-årigt gymnasium har visserligen ifrågasatts men tydligen skall denna utredning ej omfatta ankningslinjer, ett förhållande som yttermera understrykes av att det av utskottet för i år föreslagna flickläroverket är byggt enbart på typen: 6+4+3, d. v. s. sexårig folkskola, fyraårig realskola, tredrigt gymnasium, den mest ansträngande av alla typer.

Såsom den nybildade eller ombildade kommunala flickskolan är skisserad i utskottsfröslaget skulle det bli en femklassig flickskola på sexklassig folkskola. Arbetspressen blir här givetvis mindre än i fyraårig realskola med samma ankningslinje. Men hur ställer det sig i det fallet med den nu godkända normalskolekompetensen? Kommer den att kunna upprätthållas genom denna skoltyp? Riskerar man ej, att denna avknappade flickskoletyp skall återgå till den sjukliga flickskolans lägre kompetens, vilken kommer att utsluta flickorna från en hel del av de yrken, som fordrar normalskolekompetens? Flickorna tvingas då att gå realskolevägen även där de annars skulle föredraga flickskolan.

Medan realskolorna omedelbart skola öppnas, saknas utredning om var den kommunala flickskolan skall förekomma. Dessa komma på så sätt i efterhand och torde på

den grund få mothåll i vissa kommuner, som ej vilja ha extra utgifter för flickorna. Det hade varit lyckligare, om flickornas skolfråga kunnat lösas i samband med hela organisationen. Striden om ankningsformen har så upptagit sinnet och tankar, att flickorna kommit på sidan som vanligt, när det gäller skolfrågor.

Det är, när man kommer till hela denna i detalj bestämda plan om olika skoltyper på olika orter, som man börjar fullt förstå begäran om uppskov för närmare utredningar. Det kan ej vara möjligt, att utskottet kunnat fullt genomtränga alla dessa samvetsgrant förhållanden, hur samvetsgrant man än sökt göra det. Den plan som utarbetats är säkert en mycket god atomme, som kan tjäna till ledning för de där Göta och Gustav och Sveta. Och värför måste man skriva å, Å, å, å i stället för att vraka på stavningsfejl som de hålla tillgodo med de nyssapptta fågelhokarna?

Men det är inte bara tråkigt utan också onödigt.

- Jag ska bli snickare, och då behöver man inte kunna läsa.
- Även om du inte ämnar göra något annat än gödselkurser i hela ditt liv, måste du ändå kunna läsa i tidningen priset på virke och kunna skriva ut räkningar till dina kunder.
- Jag ska ha en motor och göra allting elektriskt, heter det å.
- Det är inte uppfunnet en motor som kan läsa och skriva å, å, å.
- Och så förhålla vi med å, Å, å, å en stund till.

Det är med lednad vi tvingas fram till den ställningen att önska avslag på det föreliggande förslaget och uppskov med frågan till ett annat år. Vi hade önskat att frågan om den yttre organisationen fått sin lösning i år för att man sedan med ännu större kraft skulle kunna ägna sig åt det inre reformarbetet.

God och billig läkarevård — god och billig själslaspis.

Av Ada Nilsson.

Allmänheten har visat ett omisskänligt intresse för en själslig dietreform. Den dagliga kost, som särskilt huvudstadens tidsningar bjuda på, har stämplat som allt för kryddad och rafflande, för smaken motjudande och för folkhälsan skadlig.

Hemställan göres till pressen om ändring i de påtalade förhållandena, och allmänheten uppmärksam på undandraga den alltför sensationslystna pressen sitt ekonomiska stöd. Det är icke endast Frisnada de Kvinnor i Stockholm som behandlat frågan. Diskussionen pågår på många håll och andarna äro i verksamhet. Men det är den läsande allmänhetens representanter, som reagerat. Pressens egna medlemmar synas — naturligtvis med undantag — intaga en annan hållning. De framhålla, att den i en större daglig tidning strängt ge-

nomförd specialiseringen betydligt uppdrivit yrkeskicksligheten. Vad allmänheten finner sensationellt sammanhänger helt enkelt med en framstående yrkeskickslighet. Felet är sålunda beroende på en för tjänst och förtjänarberöm istället för klander. Yrkeskicksligheten bör med ett ord vara det normgivande vid bedömandet av journalistens verksamhet.

Dessutom drages det från yrkesjournalistiskt håll i starkt tvivelsmål om pressens innehåll på det hela taget påverkar normala människors — framför allt ungdomens — själsliv i moralisk eller omoralisk riktning.

Går man in för att pressen ingen sådan verkan hava kan är all diskussion överflödig. Pressen skulle då endast vara en spegel, som i koncentrat återgav dagens händelser. Visserligen skulle spegeln va-

ra icke plan utan något buktig. Den måste återgiva verkligheten i förryckta proportioner. Ty det är det avvikande, det abnorma, som uppväcker det största intresset, större än det vanliga.

Men vart tar då pressens opinionsbildande, åsiktsdanande uppgift vägen? Skulle väl den allmänna opinionen, demokratiens yttre stävrinn, kunna finna sig uti att den fria pressen sjunker ned till att vara en bukig spegel?

Hänsynen till den starka specialiseringen som framkallande orsak till de påtalade missförhållandena för öskott tanken över till en annan diskussion, som f. n. också pågår, kanske blott med större lidelse och intensitet. Denna diskussion gäller icke allmänhetens behov av andlig eller lekamlig föda utan hur god och billig läkarevård på bästa sätt skall erhållas.

(Forts. å sid. 4)

Äro Edra inkomster för stora?

varom inte, nedbringa Edra livsmedelkostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMENTFÖRBUNDET STOCKHOLM

Divinez.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Svetsplan 1, 2-tr. Stockholm.

REDAKTÖR:
Elin Wägner.

Motingsingång kl. 10-11.
Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:

Telefon Norr 282 43.
Kontortid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6.-, halvår kr. 3.50,
kvartal kr. 2.-. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

1 linje 20 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd
plats 25 öre

Linnéus Bloms Boktryckeri
STOCKHOLM 1927.

Tidevarvets
Rådfrågningsbyrå

för föräldrar
Slussplan 1-3"
torsdagar 9:45-10:20 f. m.

Mathilda Stael von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Malmörsgatan 3, Stockholm.
Telefon 244 88, Norr 244 19.

Familjerätt, Hysreändren, Testa-
menten, Bouppteckning, För-
frågningar från landstaden beva-
rans omgående.

EVA ANDÉN Advokatbyrå
Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges
Advokatsamfund.

Herzkaug. 14. Tel. 75 76, Norr 182 36.
F. d. La Valtingatan.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvskas-
Boutredningar och testamenten,
föreläsningspedagog.

Aven skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Norrlandsgatan 8-10, Stockholm.
Tel. 147 99, N. 101 50.

Doktor Inez Laurell
Sjukvårsgatan 9, Södb. Tel. 741 71.
Homöopatiske behandling.

Tid för mottagning bestämes per
telefon, helst 9:30-10 fm.

Doktor Fähræus
Här- & Hudsjukdomar, Nervsjukdomar.

Kärivarväg 48, Stockholm.
Mottagning och övervakningsele per
tel. 707 18, kl. 10:30-12.

Tandläkaren
Emma Andersson,
Stureplan 13, I (Dagens Ny-
heter's hus.)

Tel. Norr 3 47.

Stärkande
Med språkligt av IDOZAN
Ettkärt sätt återvinnas.

IDOZAN A IDOZAN B
med 100% av språkligt.
Kina-1928-29
skrivit-idozane

Har Ni märkt
att vanlig toalettvål ej för-
märk gör Er hy och frische?

— Börja i dag med
den underbara, skonsk-
stärkande

Scheel's Radium-vål
Värmlands Radiumfabrik

Värmlands Radiumfabrik
K. O. Dr. Dr. N. Sjöholm.

Skatt.

Vi som tillhöra de s. k. civilise-
rade folken, födas under tvångat
det samhälles lagar, där ödet
vetat skänka oss livet. Hjälplös
komma vi in i tillvaron, hjälplösa
förbliva vi inom de murar, som
kallas samhällsformer, såvida vi ej
siga den inre kraft, som fordras
för att öva inflytande eller finna
några likasinnade tillsammans
med vilka vi kunna avskata oss oket
och ändra formerna. De flesta av
oss — tyvärr — tillhöra den stora
massan, som följer med strömmen
och därför också måste underkastas
oss det bestående.

De föräldrar ett ordnat samhälle
bjuder, är att man för en viss por-
tion av sina ägodelar köper vissa
fordrar, som ordnas genom det
allmänna. Det allmänna är, vad vi
bruka kalla stat, landstingsområde
eller kommun. Det är givet, att det
ligger både en privatkonomi-
sk och nationalekonomisk
vinst i att man står sig tillsam-
mans om skolväsende, sjukvård,
post, järnvägar m. o. m. dylikt. Där-
igenom kan också beredas större
trygghet för enskilda, som ha min-
dre tillgångar. Och därför betala
lägre skatt.

Men frågan är inte därmed av-
färdad. Genom den allmänna rö-
strätten ha vi visserligen alla öms-
delbar eller medelbar bestäm-
manderätt över skatterna, men
praktiskt taget blir det ändå
så, att ett fåtal bestämmer,
vad flertalet skall betala, ett för-
hållande som något kan ändra sig,
när vi bättre hunnit sätta oss in i,
vad rösträtten innebär, men som
troligen ändå alltid i ganska hög
grad kommer att kvarstå. T. ex.
inom en kommunalnämnd på lan-
det, där blir det ordföranden, som
gär upp staten till kommande år
och framlägger den vid ett sam-
manträde för de övriga ledamöte-
na. Dessa komma från lydernas
olika kanter, kunna ej så nog
granska siffrorna och — godtaga
dem. Det största ansvaret vilar
således på den, som gör upp sta-
ten. Och på samma sätt när det
gäller större områden ända fram
till rikets budget, som skall fram-
läggas för riksdagen.

Vilka omkostnader skall
bestridas av det allmänna från de
enskilda, och hur skall dessa skr-
ter uttagas? Det är de två huvud-
spörsmål skattelagsutskottets fram-
ställer! Den första frågan beva-
rans olika av olika riktningar. (Vi
måste hålla oss till riktningar, ej
partier, ty sedan partiipolitiken ut-
vecklats sig i den grad, som nu
skett med s. k. valteknik och kom-
promisser kan en längre göra den
tid till förtärdare för grundrätt-
ningar, de få i närvarande stund

hänskjutas till efterkrigsföretel-
ser). Socialismen, som tror att sta-
ten allena kan skaffa de enskilda
rätt, anser givetvis att många om-
kostnader bör bestridas genom det
allmänna. Konservatismen liksom
änser staten som ett helt för
sig, för vilket de enskilda skola
uppföras. Kräva givetvis också
dryga skatter. Skivallarna är den
att socialismen lägger sina utgif-
ter på omkostnader avsedda att
trycka de minst bemedlade i sam-
hället, konservatismen åter inrik-
tar sig på att bygga en så fast stat
som möjligt. Hit hör då även en
stark vapenakt. Liberalismen
däremot är den, som borde behö-
va lägsta skattebeloppet för statens
omkostnader; liberalismen, som
går ut på att staten endast skall
åtaga sig den verksamhet, som
den bättre kan utföra än de
enskilda, d. v. s. mer ekonomisk
och mer ändamålsenlig.

Hur i dessa skatter, större eller
mindre skall uttagas blir nästa
fråga. Två uppfattningar ha där-
gjort sig gällande, skatt efter in-
tress och skatt efter föruträk.
Skatt efter intress är enklare, det
blir en viss räntebekräkning, skatt
efter föruträk kräver värdering av
de skattskyldigas inbördes ekono-
miska ställning och därav följande
möjligheter att erlagga skatt. Den
allmänna uppfattningen har likväl
övergätt till det senare alternativet
det riktiga. Det finns också
olika former av skatt. Där finns in-
komst och förmögenhetsskatt, lö-
slettskatt och skatt på fast
egendom. Allt detta är att
införas till de direkta skatte-
na. Sedan ha vi de indirekta skat-
terna, den skatt, som erlagges då
man köper en viss vara. Indirekta
skatter motorabets åtminstone i
Sverige av socialdemokratin an-
hängare. De mena, att härigenom
fördras levnadskostnaderna. Vi
ha tillvisandef, en sådan skatt in-
går också exempelvis i automobil-
skatten, som delvis utgår i tillägs-
avgift å automobilägaren. Man
skulle även kunna säga att nöjes-
skatt är en form av indirekt skatt.

Vårt land har för närvarande
en mycket stor statskuld och dryga
skatter. Det är ut om pengar,
heter det. Det säges också, att de-
ta boror på, att vi inte äro spar-
samma. Det må vara sant. Men
varför äro vi inte sparsamma?
Därför att vår tids ekonomiska syn
på tingens alltför stora masktarna,
våra penningförvaldande verk
med bankerna i spetsen och t. o.
m. okrnarna, som fyllas av igen,
lära oss att inte spara. Vad hjäl-
per det, om regering och riksdag
och alla partiogram predika
sparsamhet, när hela vår samhälls-
ordning göres sådan, att den prakti-
skt taget inbjuder oss att slösa.
Ve och åter ve över länssystemet!
Samhället har ökat rätt att säga
något om de enskildas löser, så
länge samhället icke endast tillä-
ter utan även inbjuder oss att in-
teckna, låna, skuldtaga oss upp
över öronen. Där är den sjuka
punkten. Och skatterna bli dryga
att bära.

Till Europas största Fästligt:
Vinskörddefesten i
Vevey

1,800 medverkande, balett, kortspel,
natfäst på sjön
andorra in ställningarna 28 juli till 12 aug.
1928. och 28 juli-21 aug. 770 kr.
Resor: Trilbeger-Belgin-München-
Italienken-Lausanne-Lancy-Venedig
-Frist-Budapest-Wien-Prog.
Program för resor till alla land, språk-
kurser, flyg, båt, sågbjätter.

Resebyrå ALPINA

Stockholm, Hamngatan 14. Norr 111 - 56.

Jag själv, icke staten,
skall avgöra det.

Gör man en jämförelse mellan
den fredsvilja, som kommer till ut-
tryck i vår svenska riksdag och
den som kännetecknar folkrepresen-
tationen i vårt östra granland
Danmark blir intrycket mycket
nedslående. Här hemma debatteras
i timmar, om man skall anse sig
ha råd att offra 1,500 kronor på
fredspropaganda under det att det
om motion om vårt landens avrustning
i anslutning till det avrustade Tysk-
land betraktas som ett mer eller
mindre vanvettigt påhitt och av-
slås utan ett ord.

I Danmarks riksdag däremot
har nyligen ett helt parti, de radi-
kale venstre, framlagt ett för-
slag till lag om folkmöretning gä-
ende ut på en omvärdering av så-
väl hären som flottan. Denna skall
endast för framtiden utgå en
självsvakt för tillvarogande av
Danmarks neutralitets- och folkför-
bunds plikter. Förslaget kan närmast
jämföras med det förslag som
förra året framlades av den dåva-
rande socialdemokratiske regeri-
ngen och som slyfadt med avskaf-
fande av Danmarks krigsberedskap
och införande av militär polis.

I detta lagförslag ingår natu-
rliktvis som ett led den allmänna
värplikens avskaffande, men det
laga oaktat har vid sidan av denna
motion väckts ännu en, vilken just
tagit sikte på den obligatoriska
värplikens upphävande. Denna
senare motion, som väckts av
rättförbundets folktingsman,
dokt. Axel Thomsen, rodnas i så-
nart sammanhanda omännsamt i
Tidevarvet, men vi kunna dock
underlätta att återgå till det viktiga
av den motivering, varmed
doktor Dam beledsagade sitt lag-
förslags framläggande i Folketing-
et. Det råder nämligen en så stor
principiell skillnad mellan de båda
lagförslagen, att rättförbundets
representanter, icke anse sig
kunna instämma sig till att endast
instämna i de radikale venstres
avrustningsförslag.

Den allmänna värplikens av-
skaffande är en rättsfråga av det
mest principiella slag, icke en
limplighetsfråga utan en samvets-
fråga, som varje människa måste
taga ställning till. Rättförbundets
uppfattning av den enskildes rätt
att själv bestämma över sin frihet
och över sin mänskliga oss att
på det bestämdaste protestera, sä-
ger doktor Dam, mot att staten
utan vårt samtycke disponerar
över vårt liv. Ty det är klart, att
om statsmakten — och det vill
i ett demokratiskt land säga flerta-
let av väljarna — tillnagar sig rät-
ten att råda över mitt liv, så
finnes överhuvud taget ingen respekt
för den personliga självbestäm-
manderätten eller någon gräns för
hur långt staten kan gå i sina över-
grepp mot den enskilde medborga-
rens person eller egendom.

Huruvida en sak är för mig så
stor och så helig, att jag vill väga
livet för den, kan ingen annan än
jag själv avgöra. Det hjälper icke
här att åberopa sig på fosterland-
kärleken som grund för den obligatoriska värplikens. Foster-
landskärleken är kärlek som all annan
kärlek endast var frivillig. Den
måste vara en tydlig brist på lo-
gik hos den patriot, som säger:
min fosterlandskärlek är så stark,
att du måste låta dig lemlästas
eller dödas när den kräver det, ja
vad ännu värre är, låta dig kom-
menderas ut för att döda andra.

Med den egendomliga halvhet-
som alltid kommer till uttryck
när det gäller principfrågor, äro
siga de praktiska politikerna har
enunnit en kompromiss i den s. k.
civila värplikens. Men detta är
ingen lösning av spörsmålet, tvän-

Glädjande!

Den 26 maj sammanträdde i
Geneve den löde internationella
arbetarskyddskonferensen. Till
en av vår regeringens tvänne dele-
gerade vid denna konferens har
för första gången utsett en kvin-
na, nämligen fröken Kerstin Hes-
selgren. Man har visserligen vid
ett par föregående konferenser
samman sagt tillsett, att fröken
Hesselgren stora sakkunskap och
rika erfarenhet tillvaratags genom
att utse henne till expert, men det
är icke desto mindre mycket tillfreds-
ställande att kunna få konstatera,
att Sverige i år kommer att rep-
resenteras av en kvinna, liksom
det redan i flera år varit fallet med
föreliggande andra av de i konferen-
sen deltagande staterna.

Detta är så mycket mera gläd-
jande som ett flertal av de frågor,
vilka komma att behandlas på
konferensen, äro av den allra stör-
sta betydelse för hemmen och
kvinornas och alldeles särskilt fal-
la under vår kvinnliga delegera-
des arbets- och intressfrågor. Hit
hör frågan om obligatorisk sjuk-
försäkring liksom frågan om ni-
derrättslagstiftning inom hemarbets-
och frågan om föreningsrätten.

Det heter utryckligen i denna
organisations statuter, att "när
frågor, som speciellt angår kvinnor,
skola behandlas på konferensen,
måste minst en av de delegerade
vara en kvinna". Denna bestä-
melse tycks dock mycket väl kunna
krävas, åtminstone har detta
varit fallet i Norge, varifrån ut-
setts två manliga delegerade. Fru
Kjelsberg, som varit medlem av
denna konferens tidigare är och
medlagt ett mycket godt och intres-
serat arbete därvid, har i år ut-
setts. Detta har väckt mycket
indignation bland norska kvinnor
och framkallat en skarp protest
från Norska Kvinnors National-
råd.

get är principiellt sett det samma
och hela tankengången är analog
med den entusiasm över nykter-
hetssaken, som en greve här ha
gjort uttryck åt genom att förklara
att för framtiden alla hans
skåp är absolutt fria. Detta
är absolut inte orimligt än att
det finns kvinnor, som äro hän-
förda och livliga anhängare av
allmän värnplikt — för män.

Det första direkta steget till kri-
gens avskaffande är, säger doktor
Dam vidare, då han kommer in på
lagförslagens betydelse för fred-
sviljan i Norge, varifrån ut-
setts någon att mot sin vilja gå ut i
krig. Så skulle åtminstone slag-
målet begränsas till dem, som från
båda hållanden önska slås och själ-
va kunna välja på vilken sida de
önska kämpa. Detta fick som be-
kant sönderjyrderna icke lov till
på grund av den heliga, obligato-
riska värplikens.

Det tredje och mest hälsvärda
genång att två små bytingar, som en
ridande kamrat vilja hindra ifrån
att rycka ihop och slåss, i det andra
läsa samförstånd sprungit till lära
ner och beklagade sig över, att de
inte fingo slåss "i fred" som de
kallade det. Hur mycket det än är
fredsörelsens mål att avskaffa al-
la krig så är det dock mer än en
grundläggande mening att tvinga folk
att slåss och låta dem som så
önska det "slås i fred" — för att
tala med dessa småpöjkar.

Att värplikens avskaffande,
tillägger doktor Dam till slut, även
kommer att minska både utskikten
till krig och omfanget av de här-
massor och det människomaterial,
varmed kriget bliva fördra, är väl
uppenbart till och med för dem,
vars rättänkande är så förädlad
eller så förblindad av andra starka
lidelser, att de icke kunna se det
orättmätiga i en sådan tvångsin-
rättning.

Värmlands Eda

Bad och Karantänst m. Järnkälla, post o. Järnväg, Charlottenberg. Beläget 7
km. från stationen i härbygd, 150 meter över havet.
Säsöng 7/6-25/8. Läkare: Dr Jacob Axel, Freigat. 24, Stockholm, tel. 80082
i löstent, varmbadhusa servitör o. talidarbudd, nautsherm m. flyttande
köttvra, liqbad, kvartersområde, artbad.
Gott bord, propra gåstrum, billiga priser. Prospekt o. vidare meddelande hos
Doktorinnan Gerda Gill, adress till 1/6 Djurholm. Efter denna tid är Kamrer-
tekontoret Värml-Eda öppet.

Den Nya Hatten
Freja Magasinet.

Medelinsk och Elektrisk
Här- och Ansiktsbehandling
Bortt. av värter, bruna fläckar, blå-
torax med violetta strålar. Gen. här-
vård bott. med elektrolytbehandling
Manicure, Pedicure i damer o. herrar

Hilda Jonson

Götgat. 18, Tel. S. 332 90, Stockholm

Framkalling

kopiering och förstoring av amatör-
bilder utföras löst hos
PETERS, Stureplan 4.

REALISATION
 BRODERÅDE och påbörjade HANDARBETEN realiseras till och under inköpspris.
 Påbörjade Handarbeten med garn från 5 kronor.
Firma Elin Palmquist Tapissersaffär
 Inneh. L. Öster.
 Hörnet av Tumlögatan DROTNINGGATAN 71 A. Telefon Norr 5491.

PESTALOZZI.

AV EMILIA FOGELKLOU.

(Fortf. fr. föreg. nr.)
 Pestalozzi ledes så småningom att inse hur den nya arbetsproduktion, som industrien innebar alltså verkstad och arbetsgemenskap; mer och mer måste man därför flytta uppfostringsplatsen till skolan, som därigenom ökar i betydelse och nödvändighet. Dess mer bjudande nödvändigt blir då ett samarbete mellan föräldrar och lärjungar, om eljest verkliga en uppfostran skall komma till stånd, såsom den endast kan det på en basis av ömsesidigt förtroende och ömsesidig uppriktlighet. Dess nödvändigare blir också skolans karaktär är arbetsam, där rätta händer bli företagsamma händer, sovaende intellekt vakna och blinda, dumma och tröga hjärnan bli utvecklade, modiga, klarseende för mångsligheten omkring dem.
 Både hem- och skolupfostran står för Pestalozzi inställ i ett välgjordt socialt och universellt sammanhang. Tidigt och ofta har han systematiskt förberetts psykologi, ej blott i sina diknade gestalter utan också i sådana utredningar som den om *logistikning och barnamod*. Hela hans åskådning härunder pekade han mot förebyggande åtgärder i barn domen och ungdomen som bättre tillgodose samhallet väl än straffande lagar när det en gång är för sent. För Pestalozzi är det utifrån statens egen synpunkt ett stöser med varje spillra av ett människovärde, en kraftfullighet, ett hjärteleget som går förort. Alla de svagaste, obehövade, sinnesslöa, som föts in i denna värld, måste där de finnas likaväl som alla andra tillvaratagas för att få utveckla sina små möjligheter, i förtroendet livfullt i stället för att förfälla till kriminalitet. Han tar också upp den själ så aktuella frågan om sexuell undervisning vilken han anser att hemmet helst borde ge. Han kritiserar anstaltsfostran och anstaltsvård mest utifrån masshandlingens synpunkt. Uppfostran måste enligt Pestalozzi på grund av själviskarens natur föregå individuellt.

Det viktigaste värdet för all inre politik är att ordas för dessa tre kravs tillgodoseende: 1. Människovärdigt tillvaro för den ringaste, 2. Rätt till uppfostran i och för självhjälp och självförörjning. 3. Rätt till utbildning av de individuella ådrag, genom vilka individen bäst kan gagna samhället.
 Det åskådliga uttrycket för Pestalozzis sociala syn på bildningsfrågan är hans ord i det bekanta samtalet om samhället som ett oräntens hus, där bara övervinningen men inte källarvinningens folk ha möjlighet att få syn på solnedgången underhårs härighet. I detta oräntens hus ville nu Pestalozzi foga in en bildnings trappa som kan kallas det — alla skola förhjälpas att stiga upp i ljuset och öppna ögon, värdar och föner för de stora härligheter i livet som kunde bjudas alla.
 Det synes för var och en alldeles klart att vi i våra dagar få uppleva hur man med full maskin arbetar för att bygga denna bildnings trappa, som Pestalozzi krävde in-

arbetet och åter och åter finner de enkla grepp som nya kunskaper och nya tekniska möjligheter bereda väg för. Svårigheten med Pestalozzimethoden är att den alltför lätt förvandlas i en rutin, som skyms för de stora grundsynpunkterna. Man får alltid börja med metoder, man kan lika litet praktisera en gång för alla som bad och tandborstning. De vilja förnyas med tiden, barn och lärare.
 Det är underligt att finna hur i Yverdon, där Pestalozzi sedan hade sitt internationellt berömda uppfostringsinstitut för betalande elever (medmånga åhörare och besökare), hans längtan uppmärksam sträckte sig efter ett fattighusmänniska: "till med Stanz och hur det var från denna önskans upplysning han fick den enda glimt av äkta lycka, som kan riktigt njöt under dessa sin berömmeles år.
 Den sista perioden av hans liv är egentligen ett ytterligt vemodigt kapitel, som jag inte här skall närmare gå in på. Det handlar nämligen om Pestalozzis brister men är mera om hur anhängarna förstörde mestarens verk och förhåva sig över honom själv. Där är scener mellan Pestalozzi och vissa hans pestalozzianiska medhjälpare som kallar i tanken Francisus lidande under frankiskanismen eller — en jämförelse många pestalozziskare gjort — det ännu större självdragnet om lärjungar som föräddade sin mästare. Pestalozzi, som stod ödmjukt skapande inför barn och ungdom står hjälplöst prisgiven inför de högkåka, rutinerade, organiserande.
 Ett rop av bitter förvilvan bröter fram ur Pestalozzi ett par veckor före hans död, då en föräddskast av fattigt småskickat smutskastade den äldre. "Då är ingenting", säger han. "Jag dörr gärna. Men att ha levat, ha oftratt allt och inte ha uppnått, bara alltid ha lidit och så se all förtört och med sitt verk i graven — det är förfärligt."
 Men verket har inte gravlagts; dess innebörd hägrar alltjämt fram för oss till självdom och nytt initiativ. I detta nu höjes det ett nödropp nära nog efter Pestalozzis anda — så trängtas det efter de människor, som kunna förverkliga människoskolan.

Den skolan är oss ännu för hög att bära, den förkrossar oss med sitt höga krav. Men den gör oss till sina långtäre för alltid sedan vi en gång fått syn på henne där långt framför oss.
 Slut.

Helpensionen Tyringe, Hindås
 (en tim. jämvägsresa från Göteborg.)
 statsunderstött högre läroverk för flickor med normalskolkompetens, börjar i höst sitt 19de läsår.

Genom sovring och koncentration begränsas och periodiseras de teoretiska ämnena, och lärjungarna få tid till praktiskt arbete (odmånad, vävning, bokbinderi, konst-hantverk, trädgårdarbete, skolkök). Stärkande trilluftsvägg med sport och idrott. Högsta betyg i uppförande fordras. Avgiften (inackordering- och skolvärf) 2,000 kr. för kl. I—III, 2,200 kr. för kl. IV—VIII. Prospekt på begäran, adr. Hindås.
 Ester Boman.

Aktieägarna i A. & B. Vår Tidning
 kallas till ordinarie bolagsstämma å Tidevarvets förelkom Slussplan 1, 2 tr. onsdagen den 8 Juni 1926 kl. 1 em., varvid förelkommer i stadgarna föreskrivna ärenden. STYRELSEN.

Dambaffar
 sista pariserierver. Läga priser. Omnyttning av stift. Salon Krans-Lagerquist, Grevsgatan 7, 1/2 tr. Obs! Vid Strandvägen.
HELPERNSIONEN
Herrsätra Skola,
 Carlbergs, Söderställe, möttlar ett begränsat antal elever på flickskolans alla städer. Avgiftsbetydningen till kl. VIII medför Normalkompetens. Individuell undervisning inom ramen av skolans kursplan. Praktiskt arbete i uppfostrande syfte.
 ANNA SUNDELIN, Tel. Söderställe 532.

I sällskap med Wells.

H. G. WELLS: *William Clissold* värld. I. Bonniers. Kr. 6:50.

När Wells sätter ihop sin världshistoria — visserligen med fackmannas tillhjälp — rymnde historikerna på nisan. Och med full rätt, ty en subjektivt uppfattad historia är inga historia. Lika litet skall litteraturhistorikerna finna några exakta uppgifter om H. G. Wells' levnadshistoria i den föreliggande s. k. självbiografiska romanen *William Clissolds värld*, av vars 3 delar den första nu föreligger i svensk översättning. Då Wells skall följa sitt minnes trådar tillbaka till barndomen, blir det hans tankvärlds historia han minnes. Och eftersom Wells är den store totalisten och Ludvig Nordström hans profet — så förundrar det oss inte att en skildring av studentårens naturvetenskapliga studier blir till en utredning om den moderna ståndpunktens ifråga om tidens och rummets väsen. På samma sätt blir ynglingens sociala funderingar till en kritik av Marx och kommunismen, de religiösa till en livfull polemik mot teologi och kyrka. Utan egentlig anledning får vi även till livs människans utveckling från apetadiet, reseupplevelser i Sovjetrepubliken, karaktäristik av amerikansk psykik och det världens parastilskade, som lever vid Riveran. Ej underligt om man tappar tråden emellanåt i denna "självbiografi". Wells kallar sitt jag i en affärsmans yttre, ändagligt för att få tillfälle till de nationalekonomiska resonemang, som ändock utgör huvudparten av boken. Afärsmannen William Clissold och hans bror, den entusiastiske annonsören, som specialiserat sig på massuggestion, uppleva kriget och deltaga i den s. k. Rekonstruktionen efter 1918. Hur önkligt misslyckades ej denna Om Ryssland efter först försök blev till en tiggar, vars nöd ropar högt, är de övriga staterna allt lika vid en turist, som glömt matask, men i tyshet tar in på ett hotell och — betalar med lända pengar.
 William Clissolds värld är värld efter kriget, kaotisk och avärvligt, fylld av fasa över det förångarna och ängest inför framtiden. Men Wells' livsans är icke pessimistiska. Hans levande sinne för världens och människornas föränderlighet och ständiga förnyelse ger honom hopp och tro. Han avskyr grinet, som dödar initiativ. Dickon Clissold säger på sitt kärva sätt: "Man skulle kunna bete sig anständig och förefalla litet högststrävande. I stället betar

man sig tarvligt, slappt och underklassigt och säger: Jag har gudskelov sinne för humor. — Varför skall man bli utkrattad för att man tar sig själv på allvar? Förslaget det inom människoskiktet en kapplopp mellan grötter, så att du och jag kunna få smita! Vem skall utträtta något, om inte vi göra det! — Hur svaga vi äro, äro de andra svagare." —
 Med denna apert till ett så litet ro, att ett slappa taget, slutar den första delen av William Clissolds värld. Den direkta uppmaningen hade ej behövts.
 När man reser igenom tankens, historiens och folkmynnens värld i sällskap med Wells, då vakna tankarna, om än aldrig så inomnade. I den världen har man varken tid eller lust att sova. Men väl att arbeta.
 E. W.—ns.

MODERNA
Sommarklädningslygter
 i största urval, t. ex.
TOILE ASTORIA kr. 3.—
CHRYSTELLA SILKE kr. 3.50
TOILE COLOMBINE kr. 4.65
ROBERT DITZINGER
 72-74 VÄSTERLANGGATAN
 18 NORRMALSTORG

OTTOMANER
 direkt av tillverkaren, utan mellanhand.
 Mässan & Rings, Drottningg. 55 & 56.
 Förmåliga avbetalningsvillkor

Vackra Blårävar
 och Skogsmårdar
 i stort urval till billigaste priser.
CARL E. LINDGREN
 Birger Jarlsgatan 5.

För dem, som önska vila och rekreation, finnes nu i maj trevliga rum lodiga till med priser på
Roostrors Pensionat
 Rhinings, tel. 258. Anna Fahlström.

Sjukvårds- och Förbandsartiklar
 Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag, Elektriska Hjälpmedel, Infusionsapparater, Adonchikontemperer, Beckhörs, Ryggkällare, Crosscrossorsetter och Girdlar, Bröstbälten, Langskyddar, Sköjkanor, Låggyror, Dumbär, Bernsberedningar alla slag m. m. Beställ eller stå till en illustrerad katalog gratis.
Magasin Special
 Vesterlögatan 66
 (Torgby & Petersen)
 Birger Jarlsgatan 9
 STOCKHOLM

1. "Det är här levligt!" heter Ni, då Ni skänklår: "Er betalar med lända pengar." 2. Men Ni be-löber ej förtvillad. Självnärva Flytande sil-ber finns att köpa på leverill. Flytande silber ger ett ett ett silber; silber eller silver; upptäckning till utvärld som det komna direkt led. 3. Flytande sil-ber konserveras det. Flytande silber demonstreras å Byggn- och Byggnätställen å Ljulevåls kon-tall i Stockholm, Svenska Mässan i Göteborg samt å Danmarks å Kristian- och Falun. Flytande silber föreläsa i välbekande Birger Jarlsgatan, År- och speccer-äffrens samt genom föreläsning. Pris per 1/2 flaska Kr. 3:50. Pro-vas flaska Kr. 1:25. Genesalaget: **GYLLENG & CO.** Regebergsgatan 5, Skiba. T. N. 196:76.

